

Ladislav Kováčik: DESIVÁ MOC SPOLITIZOVANÝCH MIMOVLÁDOK NA SLOVENSKU (1.-4.)

- CZ24 News | 22. srpna 2021

SLOVENSKO: Každému, kto dnes sleduje politické dianie na Slovensku a je znepokojený z toho, akým smerom sa aktuálne naša vlasť uberá, by malo záležať aj na tom, aby sa dostatočne pripomínali aktivity tzv. politických mimovládok hájajúcich ideológie, ktoré sú síce dnes v tzv. vyspelých západných štátoch módne, avšak zároveň je zrejmé, že tieto ideológie stoja v príkrom rozpore s kultúrnymi a duchovnými tradíciami nášho národa

Vymedzenie pojmu „mimovládna organizácia“

Pochopiteľne, samotný pojem „mimovládka“, „mimovládna organizácia“ (MVO) by nemal byť vnímaný hanlivo. Mimovládna organizácia, technicky vzaté, je vlastne akási organizácia, ktorá má svoju právnu subjektivitu, pričom jej cieľom nie je vytváranie zisku a ani sa nezúčastňuje na politickom živote a vládnutí.

To však vlastne hovoríme len o tej ideálnej možnosti. V skutočnosti máme na Slovensku množstvo mimovládok, ktorých cieľom je aj zasahovať do politiky a tvorby legislatívy. Väčšinou sú to mimovládky, ktoré môžeme označiť ako liberálne či prozápadné.

Tu treba poznamenať, že zákony Slovenskej republiky sú voči pôsobeniu takýchto mimovládok fakticky bezzubé. Existuje len zákon o registri mimovládnych neziskových organizácií, ktorý si dal za cieľ sprehľadniť práve mimovládky so zahraničným pozadím. Zákon prijala Národná rada SR 27. novembra 2018.

Oveľa dôraznejšie sa voči mimovládkam podporovaným podstatnou časťou zo zahraničia stavajú Spojené štáty, Ruská federácia a Izrael.

Postavenie zahraničných mimovládok v USA, Rusku a Izraeli

V prípade USA pôsobenie mimovládnych organizácií napojených na zahraničie upravuje tzv. Foreign Agents Registration Act (FARA), ktorý pochádza ešte z roku 1938. V tom čase bol zákon reakciou najmä na prenikajúcu nacistickú propagandu. FARA tu definuje tzv. agentov (zástupcov) zahraničného subjektu. Stanovuje, že každý zástupca zahraničného subjektu sa musí registrovať na americkom ministerstve spravodlivosti. Tu je povinný uviesť súhlas so zverejnením príjmov a výdavkov v mene zahraničného subjektu. Vypĺňané formuláre sú verejné a musia byť dopĺňané každých šesť mesiacov.

V roku 2012 bol prijatý podobný zákon aj v Ruskej federácii. Mimovládne organizácie vykonávajúce „politickú aktivitu“ sa musia registrovať na ministerstve spravodlivosti ako „zahraniční agenti“. Každý štvrtrok musia predkladať úradom správy o svojej činnosti. Ak ruská alebo zahraničná organizácia ohrozuje ruský ústavný poriadok alebo bezpečnosť štátu, podľa zákona sa zaradi do Zoznamu nežiaducich organizácií na základe rozhodnutia generálnej prokuratúry.

V Izraeli oblasť zahraničných mimovládok upravuje Zákon o požiadavkách na zverejnenie pre príjemcov z cudzieho politického subjektu. Ten mimovládkam nariaďuje, aby verejnosti odhalili svoje finančné zdroje pochádzajúce zo zahraničia. Zahraničné zdroje a granty pre mimovládne organizácie sú zdanené vyššou daňou na úrovni 37 percent. Nezisková organizácia, ktorá dostane na svoju činnosť viac ako polovicu sumy vo svojom rozpočte alebo viac ako 50 000 USD zo zahraničia, sa zaradí medzi „zahraničné združenia“.

Politické mimovládky na Slovensku

Témami, na ktorých sa profilujú prozápadné, liberálne, resp. politické mimovládky pôsobiace na Slovensku sú spravidla: feminizmus, gender ideológia, LGBTI, migranti, práva rôznych menšín, ale aj boj proti korupcii a právny štát. Od roku 1989 ich na Slovensku vzniklo veľké množstvo a ich pôsobenie je, ako sme spomenuli, zosilňované pôsobením im spriatelených médií.

V tejto prvej časti série článkov o liberálnych mimovládkach sa bližšie pozrieme na feministické organizácie, ktorými sú Aspekt, Aliancia žien Slovenska a Možnosť voľby.

Aspekt

Aspekt, ktorý sám seba charakterizuje ako „feministickú vzdelávaciu a publikačnú organizáciu“, bol oficiálne založený v roku 1993 ako Záujmové združenie žien Aspekt. Medzi jeho aktivity patrí organizovanie podujatí, spravovanie knižnice, poskytovanie odborných konzultácií či vydávanie časopisu (pôvodne pod názvom Aspekt, teraz ako webzin ASPEKTin). Medzi svoje zamerania zaraďuje aj podieľanie sa na formovaní „rodovo citlivého jazyka“.

Medzi činitelky Aspektu patria napríklad Jana Cviková, Jana Juráňová, Katarína Krnová, Zuzana Maďarová či Alexandra Ostertágová. V správe o činnosti združenia z roku 2019 sa ako spolupracovníčka Aspektu uvádza aj známa LGBTI aktivistka Hana Fábry.

Aspekt sa angažoval vo viacerých feministických iniciatívach, vrátane kampane Piata žena poukazujúcej na týranie žien v domácnostiach, či na iniciatíve Možnosť voľby.

Jeho zameranie je zrejmé aj z niektorých zmienok zo správy o jeho činnosti z roku 2019. Aspekt vtedy spolu s ďalšími organizáciami protestoval proti navrhovanému legislatívnemu obmedzeniu interrupcií, s ktorým prišli poslanci Marian Kotleba, Rastislav Schlosár, Milan Uhrík a Stanislav Drobný. Aspekt vo svojom vyhlásení nazval tento návrh „fašistickým“. Ďalej sa staval aj proti pokusom o odmietnutie Istanbulskeho dohovoru a pripojil sa aj k štrajku v súvislosti s klimatickými zmenami. Spolupracoval aj na iniciatíve Sexistický kix, ktorá si dáva za cieľ upozorňovať na sexistickú reklamu na Slovensku.

Činnosť združenia Aspekt bola podporená aj z prostriedkov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. V roku 2019 získala táto organizácia od rezortu práce dotáciu 6 700 eur. Ďalšiu štedrú dotáciu venovala Aspektu v tom istom roku Nadácia VÚB: 5 000 eur. Projekty Aspektu ďalej finančne podporil aj verejnoprávny Fond na podporu umenia. Z dvoch percent z dane získalo združenie v roku 2019 2 675,48 eur. Vplyvným podporovateľom sa pre združenie Aspekt stalo aj ministerstvo spravodlivosti SR pod vedením Márie Kolíkovej, ktoré mu v roku 2021 schválilo dotáciu vo výške 26 153 eur.

Aliancia žien Slovenska

Aliancia žien Slovenska, ktorá vznikla v roku 1994, si na svojej stránke uvádza ako svoj cieľ implementáciu medzinárodných dokumentov k problematike žien, ich preklad a vydávanie.

Zameriava sa aj na konkrétnu prácu proti násiliu na ženách, poskytuje krízové sociálno-právne poradenstvo, psychologickú a právnu pomoc. Deklaruje aj záujem o legislatívne aspekty násilia páchaného na ženách.

Podľa Aliancie žien existujú tri najmarkantnejšie spôsoby porušovania ženských práv: rodovo podmienené násilie a domáce násilie, obchod so ženami a nútená prostitúcia a porušovanie tzv. reprodukčných práv, teda práva ženy na to, rozhodnúť sa, koľko a kedy sa jej má narodiť detí.

Aliancia žien Slovenska sa podľa svojej výročnej správy z roku 2019 venovala aj situácii okolo tzv. Istanbulskeho dohovoru. O tomto dokumente, ktorému konzervatívne kruhy vyčítajú, že pod rúškom boja proti násiliu na ženách zavádza rodovú (gender) ideológiu, sa Aliancia vyjadrila, že chce Slovensko preniesť na „civilizovanú úroveň EÚ v celkovom riešení násilia na ženách a ich deťoch“. Ďalej združenie vo svojej výročnej správe uvádza, že obyvateľstvo Slovenska bolo v téme Istanbulskeho dohovoru „systematicky dezinformované“ a že „extrémistické skupiny“ tu aktívne pomáhali pri manipuláciách. Ako protiváhu voči týmto kritickým názorom na Istanburský dohovor uviedla Aliancia rozhovor k násiliu na ženách, ktorý jej riaditeľka Katarína Farkašová poskytla Denníku N.

Aliancia svojou účasťou podporila aj akcie pod heslom „Za slušné Slovensko“. Ďalej sa organizácia zúčastňuje aj na činnosti feministickej neziskovky Women Against Violence Europe (WAVE), ktorá má hlavné sídlo vo Viedni. Podieľala sa aj na projekte Sexistický kix, ktorý sme v tomto článku už spomenuli.

Ako vplyvný partner Aliancie sa aktuálne ukazuje ministerstvo spravodlivosti SR vedené Máriou Kolíkovou, ktoré jej v roku 2021 schválilo dotáciu vo výške 43 330 eur. Na svojej stránke spomína Aliancia žien medzi svojimi podporovateľmi aj Nadáciu otvorenej spoločnosti.

Možnosť voľby

Náš prehľad feministických mimovládnych organizácií doplníme ešte o združenie Možnosť voľby. Táto organizácia si dáva za úlohu upozorňovať na všetky formy diskriminácie žien a iniciovať nápravy smerom k ich dodržiavaniu. Chce presadzovať princípy rodovej rovnosti a diverzity vo verejných politikách. Otvorene sa hlási k feministickým princípom.

Možnosť voľby si dáva tiež za úlohu akési „sieťovanie“ už existujúcich feministických a ženských organizácií. Venuje sa aj oblasti tzv. reprodukčných práv žien.

Od roku 2017 je predsedníčkou tohto združenia Adriana Mesochoritsová. Bývalou predsedníčkou je Olga Pietruchová. Jej meno je dôležité tu spomenúť, pretože Pietruchová v rokoch 2011-2020 pôsobila ako riaditeľka odboru rodovej rovnosti na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR. V tomto období, ako na to poukázalo nové vedenie ministerstva na čele s Milanom Krajniakom, boli pri udeľovaní dotácií z rezortu uprednostňované mimovládky s prepojením na Pietruchovú. Okrem Aspektu a Aliancie žien to bola aj Možnosť voľby.

Ministerstvo práce si združenie Možnosť voľby uvádza aj na svojej stránke v sekcii „Podporili nás“. Ďalej sú tu spomenuté ministerstvá spravodlivosti a zahraničných vecí SR, ale aj Nadácia otvorenej spoločnosti, Philip Morris Slovakia a Slovensko-český ženský fond. V sekcii stránky o partnerských organizáciách združenia sa uvádzajú Úrad vlády SR, Nadácia otvorenej spoločnosti, Slovensko-český ženský fond, Iniciatíva Inakosť, Queer Leader's Forum, Aspekt či Centrum pre výskum etnicity a kultúry.

O ďalších liberálnych (politických) mimovládkach, ich aktivitách a spojencoch si viac povieme v

ďalších článkoch tejto série.

Pokračujeme v sérii článkov, ktorá mapuje pôsobenie liberálnych mimovládnych organizácií na Slovensku. Teraz sa pozrieme na Transparency International Slovensko a Via Iuris.

Transparency International Slovensko

Transparency International Slovensko (TIS) je mimovládka, ktorá vznikla v roku 1998 ako slovenská pobočka organizácie Transparency International založenej v roku 1993 v Berlíne. Zakladateľom slovenskej pobočky bol Eugen Jurzyca, neskorší minister školstva SR za SDKÚ-DS a súčasný europoslanec. V roku 2002 sa z tejto pobočky stalo samostatné občianske združenie s názvom Transparency International Slovensko. Jeho prezidentkou bola najprv Emília Sičáková-Beblavá, manželka bývalého politika Miroslava Beblavého, od roku 2009 túto pozíciu zastával Gabriel Šipoš. Od apríla 2021 vedie TIS Michal Piško.

Transparency International Slovensko si ako svoje poslanie uvádza znižovanie korupcie a zvyšovanie transparentnosti inštitúcií. Jej víziou je **„Slovensko a svet so zodpovednými ľuďmi a otvorenými inštitúciami bez korupcie“**.

Okrem spomínaného Michala Piška, ktorý je riaditeľom TIS, sú predstaviteľmi tejto mimovládnej organizácie Ľuboš Kostelanský, Lukáš Zajac, Ján Ivančík, Zuzana Grochalová, Eduard Marček, Róbert Pakan a Kristína Kroková. Spolupracovníkom TIS je Vladimír Pirošík. Okrem týchto predstaviteľov má TIS ešte aj svoju Správnu radu, ktorá určuje stratégiu neziskovky, pomáha s fundraisingom a vymenúva jej riaditeľa. Členmi Správnej rady TIS sú Martin Šuster (predseda Správnej rady), Samuel Spáč, Ladislav Orosz, Pavol Baboš, Lucia Žitňanská (bývalá ministerka spravodlivosti) a Filip Glasa.

Medzi svojimi donormi si TIS uvádza aj **Open Society Foundations**, ktorá v rokoch 2020-2021 venovala Transparency 40 000 USD, **Nadáciu otvorenej spoločnosti Bratislava**, ktorá organizácii v tom istom období venovala 29 760 USD, ako aj **Vel'vyslanectvo USA** v Bratislave, ktoré TIS v roku 2021 poskytlo 15 500 USD. Ďalej sa medzi donormi uvádzajú aj nadácia **Pontis** či **National Endowment for Democracy** (NED), ktorá je **financovaná primárne Kongresom USA**. Transparency získava financie aj z dvoch percent z dane z príjmu – takýmto spôsobom ju sumou 9 000 eur podporila **UNION zdravotná poisťovňa**. Podľa štruktúry financovania by teda TIS v USA spĺňala kritéria typického cudzieho agenta podľa zákona FARA.

V roku 2020 TIS podľa svojej výročnej správy napríklad kontrolovala parlamentné voľby, ktoré sa konali začiatkom roka. V rámci nich hodnotila transparentnosť kampaní trinástich preferenčne najsilnejších strán. Ďalej v tomto roku TIS kontrolovala veľké štátne nákupy rúšok a respirátorov, podobne dohliadala aj na protipandemické nákupy zo strany samospráv. Zostavila v poradí piatej rebríčky transparentnosti samosprávnych krajov, sledovala situáciu v justícii, vyhodnocovala voľbu nového generálneho prokurátora v závere roka a zverejňovala aj zoznam dotácií pridelovaných na odstránenie následkov koronakrízy.

Vo svojom blogu na stránke SME.sk („Kupovali štátne rezervy rýchlotesty „na Kičuru““, 13. 11. 2020) Transparency fakticky obhajovala vládny nákup rýchlotestov na covid. Podľa organizácie zvýšenú netransparentnosť procesu nákupu ani nadmernú cenu zákazky, ktoré by indikovali klientelizmus, ich preverovanie nepotvrdilo. Pritom v júli 2021 Úrad pre verejné obstarávanie

rozhodol, že Správa štátnych hmotných rezerv tu postupovala v rozpore so zákonom. Na konci zmieneného blogu TIS bol oznam, že blog vznikol vďaka finančnej podpore **Open Society Initiative for Europe**.

Via Iuris

ViaIuris je mimovládna organizácia, ktorá sa hlási k hodnotám ochrany demokracie a právneho štátu. ViaIuris chce podľa svojej webstránky presadzovať, aby zákony platili pre všetkých rovnako a hlási sa k vízii robiť zo Slovenska krajinu, kde **„ľudia nie sú voči moci bezmocní“**.



Logo

Via Iuris nadväzuje na činnosť organizácie s názvom Centrum pre podporu miestneho aktivizmu (CEPA), ktorá vznikla v roku 1993. Z pôvodne širokospektrálnej organizácie na podporu občianskeho aktivizmu sa v roku 2006 oddelilo združenie ViaIuris zamerané na právne otázky.

Výkonnou riaditeľkou Via Iuris je Katka Batková, ďalšími predstaviteľmi sú napríklad Kristína Babiaková, Ivana Kohutková, Eva Kováčeková, Alena Dodoková, Miroslava Majerová či Zuzana Zumnerová. Členmi Správnej rady, ktorá je kontrolným a poradným orgánom združenia, sú okrem iných advokát Tomáš Kamenec či vysokoškolský pedagóg Erik Láštík. S ViaIuris spolupracoval aj súčasný podpredseda strany Za ľudí a bývalý organizátor protestov Za slušné Slovensko Juraj Šeliga.

Medzi najviditeľnejšie kauzy, ktorým sa združenie Via Iuris venovalo, bol prípad pezinskej skládky či pokus o ťažbu zlata na Podpoľaní. (Pri pezinskej skládke sa ako advokátka angažovala aj súčasná prezidentka SR Zuzana Čaputová.) Via Iuris tiež pomáhalo hnutiu Greenpeace pri námietkach k dostavbe 3. a 4. bloku Jadrovej elektrárne Mochovce. Silne medializovanou aktivitou združenia Via Iuris bolo udeľovanie ocenenia Biela vrana. Ocenenie bolo po prvý krát udelené v roku 2008, pričom jeho spoluorganizátorom bolo združenie Aliancia Fair-play. Od roku 2019 už ocenenie udeľuje občianske združenie Bystriny.

Vo svojej výročnej správe z roku 2019 Via Iuris uvádza, že sa venovala napríklad aktualizácii tzv.

Občianskeho kompasu, teda trinástich manuálov na zorientovanie verejnosti v jednoduchších právnych problémoch. Píše sa tu tiež, že združenie „s potešením“ prijalo správu o zvolení Zuzany Čaputovej do úradu prezidentky Slovenskej republiky, pričom tu pripomenulo, že Čaputová bola dlhoročnou kolegyňou členov tohto združenia. Ďalej Via Iuris v roku 2019 organizovalo esejistickú súťaž pre študentov a študentky právnických fakúlt, sledovalo voľbu sudcov Ústavného súdu SR, poskytovalo právne konzultácie a pripomienkovalo tri návrhy nových zákonov.

Medzi subjektmi, ktoré v roku 2019 finančne podporili činnosť Via Iuris, uvádza združenie napríklad **Open Society Foundations, Nadáciu ESET, UNION zdravotnú poisťovňu, veľvyslanectvo Spojených štátov v SR, Nadáciu Slovenskej sporiteľne**, ale aj **Ministerstvo spravodlivosti SR**, ktoré v uvedenom roku organizácii poskytlo 5 000 eur. **Ministerstvo vnútra SR** však v tom istom roku v rámci grantov venovalo združeniu až 92 255,95 eur. Via Iuris získava časť svojich príjmov aj z dvoch percent z dane z príjmu.

Teraz predstavíme organizácie Nadácia Zastavme korupciu a Amnesty International Slovensko

Nadácia Zastavme korupciu

Nadáciu Zastavme korupciu založili podnikatelia Miroslav Trnka a Michal Blaha. Trnka je známy ako spoluzakladateľ spoločnosti ESET, Michal Blaha pôsobil ako poslanec Federálneho zhromaždenia ČSFR a v roku 1993 založil reklamnú agentúru MARK BBDO. Nadácia si ako svoj cieľ vytýčila „obmedziť korupciu a jej ničivé dopady na kvalitu života na Slovensku“. Organizácia spolupracuje s advokátskymi kancelármi a právnikmi, ktorí jej pomáhajú podávať podnety na Úrad pre verejné obstarávanie (ÚVO), Najvyšší kontrolný úrad (NKÚ) a zastupujú ľudí, ktorí oznámili korupciu a obrátili sa na nadáciu s prosbou o pomoc.

Podľa webstránky nadácie jej Správnou radu tvoria: Branislav Ondrášik, Miroslav Trnka a Michal Blaha. Riaditeľkou nadácie je Zuzana Petková. Členmi tímu nadácie sú podľa jej stránky: Zuzana Vasičáková Očenášová, Petra Trnková, Klára Bernátová, Xénia Makarová a Martin Suchý. Bernátová strávila vyše roka v utečeneckých táboroch v Európe, za čo získala ocenenie Mladá osobnosť roka. Makarová pôsobila v redakciách Pravda, Nový čas a Trend. Za rok 2016 získala Novinársku cenu organizovanú Sorosovou Nadáciou otvorenej spoločnosti za sériu článkov o kauze Bašternák.



Ilustračný obrázok

Správcom nadácie je Peter Kováč, právnik ESET-u a vysokoškolský pedagóg.

Podľa výročnej správy z roku 2020 sa nadácia venovala napríklad aj legislatívnemu lobingu. Jej predstavitelia sa snažili zabrániť prijatiu novely o verejnom obstarávaní z dielne podpredsedu vlády SR Štefana Holého (Sme rodina), pretláčali a spolutvorili zákon o zaistení majetku z trestnej činnosti, či poskytli právnu pomoc učiteľke Daniele Polovkovej, ktorá vystúpila na proteste proti exprimátorke Humenného Jane Valovej (Smer-SD). **Nadácia bola súčasťou komisie ministra hospodárstva Richarda Sulíka, ktorá kontrolovala nákup antigénových testov. Upozornila vtedy na pochybný spôsob nákupu antigénových testov od trnavskej firmy Eurolab Lambda, ktorá bola ich dodávateľom. Poukazovala aj na netransparentnosť výberu šéfov štátnych podnikov novou vládou Igora Matoviča.**

Spolu s výskumníkmi z českého think-tanku EconLab pripravili zástupcovia nadácie rebríček najlepších verejných obstarávateľov na Slovensku. Vďaka podpore nadácie vznikol projekt Kočnerova knižnica, v rámci ktorého si novinári mohli pozrieť obsah úložiska, ktoré sa našlo u Mariána Kočnera a pomocou neho odhaľovali korupčné schémy.

Nadácia tiež požiadala o prehodnotenie bezpečnostnej previerky pre firmu Bonul, ktorá patrí Miroslavovi Bödörovi, pričom firma nakoniec o previerku prišla. Pre podozrenie, že mohlo ísť o neoprávnený dar, sa predstavitelia nadácie venovali pobytu predsedu Smeru-SD Roberta Fica v kaštieli vo Vinosadoch. Nadácia priniesla v roku 2020 aj osem investigatívnych reportáží vo vlastnej relácii s názvom Cez čiaru. Tu sa venovala napríklad Krčméryho Vysokej škole zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety či činnosti komisárky pre deti Viery Tomanovej. Nadácia tak počas posledných rokov odviedla solídnu politickú prácu v prospech vtedajšej opozície proti Ficovej a Pellegriniho vláde.

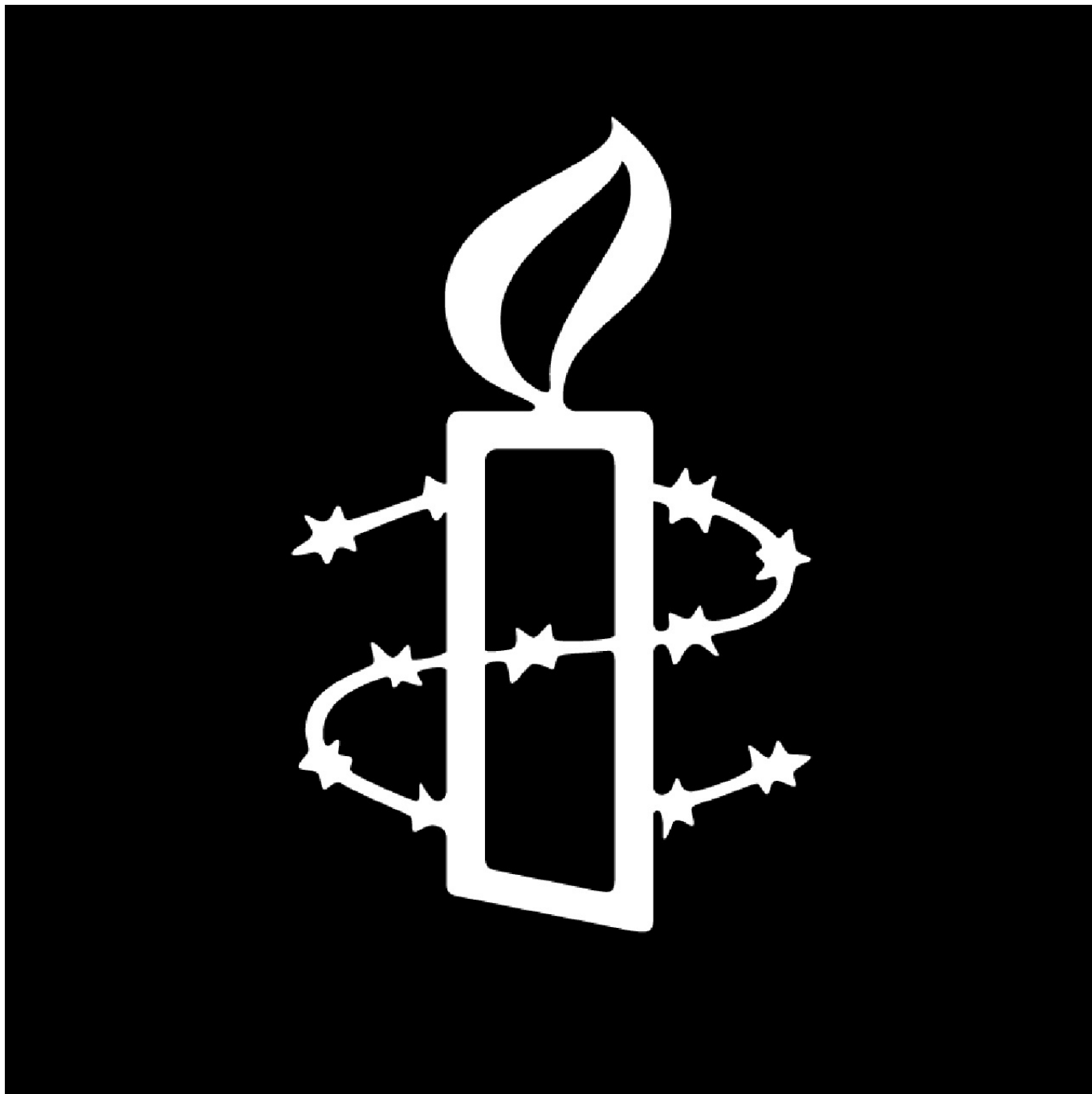
V spolupráci s Úradom pre verejné obstarávanie pripravila nadácia Stručnú príručku verejného obstarávania. Ďalej trebárs hodnotila predvolebné programy strán v oblasti boja proti korupcii, pričom v jej hodnotení dopadli najlepšie strany SaS a Za ľudí. Nadácia tiež začala spoluprácu so Štátnym pedagogickým ústavom v oblasti podpory zavádzania etických hodnôt a štandardov do vzdelávania na základných a stredných školách. Pre učiteľov pripravila praktické metodiky o tom, ako učiť o korupcii. Jej členovia sa v roku 2020 zúčastnili aj verejných protestov proti plagiátorom v politike.

Miroslav Trnka sa na financovaní Nadácie Zastavme korupciu podieľa podstatnou mierou, v roku 2020 jej poskytol 263 000 eur. Od Open Society Initiative for Europe Berlín získala nadácia 46 644,67 eur. Mimovládka získava peniaze aj z dvoch percent z daní.

Amnesty International Slovensko

Amnesty International Slovensko (AIS) vznikla v roku 1994 ako občianske združenie. Patrí pod medzinárodnú organizáciu Amnesty International (AI), ktorú v roku 1961 založil britský právnik Peter Benenson. Podľa svojej slovenskej webstránky má Amnesty International po celom svete asi 7 miliónov členov v 150 krajinách a regiónoch. Amnesty International sa hlási k cieľu „dosiahnuť zlepšenie stavu ľudských práv na celom svete“, pričom vychádza zo Všeobecnej deklarácie ľudských práv. Používa heslo „Lepšie zapáliť sviečku, než preklínať temnotu.“

Podľa výročnej správy z roku 2020 AIS Správnu radu organizácie na Slovensku tvorili Martin Posch, Zuzana Szabóová, Marta Šimečková a Peter Školník. Členmi kontrolného výboru boli Milena Suchá, Jiří Bejček a Michal Davala. Výročná správa uvádza aj ďalších predstaviteľov AIS: Tatiana Reháková, Martin Sýkora, Daniela Mužíková, Rado Sloboda, Elena Teplanová, Peter Sit, Kristína Országhová, Alexandra Demetrianová a iní. Amnesty International Slovensko mala podľa správy koncom roka 2020 približne 900 členov.



Ilustračný obrázok

Za zmienku stojí, že v rokoch 2006-2010 bol šéfom Amnesty International Slovensko Peter Weisenbacher, ktorý sa neskôr stal výkonným riaditeľom Inštitútu ľudských práv.

Pokiaľ ide o aktivity združenia, Amnesty International Slovensko na svojej stránke prezentuje okrem iných aj kampaň Hovorme o súhlase zameranú na témy sexu so súhlasom a znásilnenia. Ďalej AIS prezentuje aj kampaň #StandWithBelarus zameranú na bieloruskú kultúrnu scénu a prenasledovanie kritických hlasov v Bielorusku.

Vo svojej výročnej správe z roku 2020 si organizácia uvádza, že v tomto roku napríklad upozornila vládu SR na zaobchádzanie s príslušníkmi etnických menšín a marginalizovaných skupín pri výkone protiepidemických karanténnych opatrení. AIS tiež upozorňovala na možné dôsledky návrhov zákonov obmedzujúcich interrupcie, podporovala činnosť feministických organizácií a podporila tiež aktivity organizátorov pochodov Pride v Banskej Bystrici a Košiciach. Zasadzovala sa aj za práva LGBTI ľudí v Maďarsku a Poľsku.

Členovia AIS uskutočňovali v priebehu roka 2020 vzdelávacie aktivity, v súvislosti s protipandemickými opatreniami hlavne v podobe online interaktívnych workshopov, besied či živých knižníc. Uskutočnili aj dve verejné podujatia – v Liptovskom Mikuláši podujatie o reprodukčných právach a rode, v Žiline o mýtoch a predsudkoch.

90 percent celkových príjmov AI je podľa výročnej správy AIS z príspevkov jej individuálnych darcov. V roku 2020 tvorili 42 percent všetkých príjmov AIS príspevky od jej „materskej“ organizácie Amnesty International, 19 percent členské príspevky a individuálne dary, 1 percento príjmy z podielu zaplatenej dane a 38 percent príjmy z grantov.

V tejto časti sa pozrieme na GLOBSEC a Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku

GLOBSEC je think-tank so sídlom v Bratislave, podľa svojich slov zameraný na vylepšenie bezpečnosti, prosperity a udržateľnosti v Európe a vo svete. Nadväzuje na prácu Slovenskej atlantickej komisie (SAC) založenej v roku 1993. Cieľom SAC bolo pôvodne pomáhať Slovenskej republike s integráciou do Európskej únie a NATO.

Mimovládka GLOBSEC každoročne usporadúva GLOBSEC Global Security Forum v Bratislave, jednu z hlavných konferencií o globálnej bezpečnosti vo svete. Na tejto konferencii sa zúčastnili aj hostia ako David Cameron, Madeleine Albrightová, Anders Fogh Rasmussen, Ursula von der Leyenová, John McCain či Zbigniew Brzezinski.

Napríklad v roku 2016 konferencia hostila približne tisíc ľudí zo 70 krajín. GLOBSEC organizuje aj každoročný GLOBSEC Tatra Summit, konferenciu zameranú na politické diskusie o budúcnosti Európy.

Pod GLOBSEC patrí GLOBSEC Policy Institute zameraný na analyzovanie zahraničnej politiky a medzinárodných vzťahov. Nadväzuje na činnosť Central European Policy Institute ktorý existoval do roku 2015.

Členmi predstavenstva GLOBSECu sú: Róbert Vass (zakladateľ a predseda predstavenstva), Anita Orbán, Gordon Bajnai (bývalý maďarský premiér), Ivan Krastev, Michał Krupiński, Petr Pudil, Vazil Hudák (bývalý minister hospodárstva SR) a Wilhelm Molterer. Výkonný výbor organizácie tvoria: Alena Kudzko, Jakub Wiśniewski, Jana Štefániková, John Barter, Milan Solár a Róbert Vass.

Medzi členmi GLOBSEC Policy Institute je napríklad aj právnik **Daniel Milo, ktorý v minulosti pracoval v združení Ľudia proti rasizmu**. Medzi spoločníkov (Associate Fellows) GLOBSEC Policy Institute patria aj bývalý vicepremiér a minister financií SR **Ivan Mikloš a Martin Smatana**.

Výročná správa GLOBSECu z rokov 2018/2019 uvádza ako svojich partnerov napríklad Atlantickú radu (Atlantic Council), americkú vládnu organizáciu National Endowment for Democracy, Univerzitu Mateja Bela v Banskej Bystrici, Sorosovu Nadáciu otvorenej spoločnosti, slovenské ministerstvá životného prostredia, financií, zahraničných vecí a vnútra, Veľvyslanectvo USA v SR, Európsku komisiu, mesto Bratislava či Medzinárodný republikánsky inštitút. Zo súkromnej sféry sú tu spomenuté napríklad Google, Microsoft, OTP Banka, Tatra banka či EPH.

GLOBSEC je financovaný z medzinárodných a vládnych inštitúcií, ďalej od nadácií a tiež zo súkromného sektora. V období 2018/2019 podporila vláda Slovenskej republiky GLOBSEC z 20,89 percent celkových príjmov organizácie, v predošlých rokoch išlo o približne ten istý podiel.

Slovenský inštitút pre zahraničnú politiku

Slovenský inštitút pre bezpečnostnú politiku (Slovak Security Policy Institute, SSPI) je mimovládna organizácia, ktorá sa zameriava na výskum a analýzu aktuálnych bezpečnostných výziev s ambíciou zvyšovať o nich celkové povedomie verejnosti. Je zakladateľom portálu CyberSec.sk a prevádzkuje webstránku Antipropaganda.sk.

Riaditeľom SSPI je Peter Köles. Ďalšími predstaviteľmi sú: Kristína Urbanová (šéfredaktorka CyberSec.sk), Matej Spišák (šéfredaktor Antipropaganda.sk), Kamila Koníková, Timea Méryová, Mária Alena Hasáková, Nikola Fejková, Alžbeta Gavalcová, Vladimír Pavešic, Petra Rendková, Milica Kopčoková, Katarína Pánisová, Bibiana Reisenauerová. Ako zakladatelia SSPI sú na jeho webstránke uvedení Monika Masariková, minister obrany SR Jaroslav Naď a Marian Majer.

Jedným z projektov, ktorým sa SSPI v uplynulých rokoch venoval, bolo aj **„Zhodnotenie prístupu Slovenskej republiky k boju s hybridnými hrozbami“**. Cieľom tohto výskumu bolo „zhodnotiť prístup SR k boju s hybridnými hrozbami a navrhnúť prostriedky a spôsoby jeho zlepšenia“.

Webstránka SSPI uvádza, že výskum bol podporený z dotačných programov Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Ambasády Spojených štátov amerických v Bratislave, NATO Public Diplomacy Division a Friedrich Naumann Stiftung.

Ďalšou aktivitou SSPI bol online e-learningový kurz „Nenaľeť: dezinfo a extrém“ pre študentov a ich pedagógov, zameraný na boj proti šíreniu dezinformácií a falošných správ a nárastu extrémizmu a radikalizmu medzi čoraz mladšou populáciou. Partnermi projektu boli Ministerstvo spravodlivosti SR, Veľvyslanectvo USA v SR a Univerzitná knižnica v Bratislave.

Okrem toho sa SSPI venoval napríklad aj **projektu „Slovensko a Gruzínsko v boji proti dezinformáciám: posilnenie občianskej spoločnosti a rozvoj kapacít štátnej správy, miestnej a regionálnej samosprávy“**; od roku 2017 organizuje vzdelávacie semináre pre stredoškolských pedagógov z celého Slovenska o dezinformáciách, propagande a falošných správach; v roku 2019 monitorovala prezidentské voľby, pričom sledovala, opisovala a analyzovala komunikáciu kandidátov na ich facebookových profiloch; v roku 2017 SSPI uskutočnil **projekt „Zahraničná politika - priority a nové výzvy po ukončení slovenského predsedníctva Rady EÚ“**, ktorý bol realizovaný v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Jedným zo zatiaľ posledných podujatí organizovaných SSPI bol šiesty ročník konferencie „Spoločne o bezpečnosti a obrane“, ktorá sa konala 1.-2. júla 2021 v Beladiciach. Na podujatí sa zúčastnili aj predseda vlády SR Eduard Heger a jeho ministri Vladimír Lengvarský, Jaroslav Naď, Ivan Korčok a Andrej Doležal.

Ako partneri SSPI sú na webstránke inštitútu uvedení: Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Visegrad Fund, Európska komisia, NATO, Friedrich Ebert Stiftung, Hanns Seidel Stiftung, Veľvyslanectvo USA v SR a Veľvyslanectvo Spojeného kráľovstva v SR.

Autor: Ladislav Kováčik